

6. สถานภาพของหลักสูตรและการพิจารณาอนุมัติ/เห็นชอบหลักสูตร

หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2563 ปรับปรุงจากหลักสูตรพัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต พ.ศ.2558

กำหนดเปิดสอนในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2563

ได้พิจารณากลับกรองโดยคณะกรรมการนโยบายวิชาการ

ในการประชุมครั้งที่ 1/2563 เมื่อวันที่ 22 เดือน มกราคม พ.ศ. 2563

ได้รับอนุมัติ/เห็นชอบหลักสูตรจากสภามหาวิทยาลัย

ในการประชุมครั้งที่ 2/2563 เมื่อวันที่ 24 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

7. ความพร้อมในการเผยแพร่หลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

หลักสูตรมีความพร้อมเผยแพร่ว่าเป็นหลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2552 ในบัณฑิตศึกษา 2564

8. อาชีพที่สามารถประกอบได้หลังสำเร็จการศึกษา

8.1 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

8.2 นักบริหารงานพัฒนาชุมชน / พัฒนาสังคม

8.3 นักบริหาร / ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

8.4 นักวิเคราะห์นโยบายและแผนยุทธศาสตร์

8.5 นักวิชาการ / นักวิจัย

8.6 เจ้าหน้าที่บุคคล / เจ้าหน้าที่พัฒนาทรัพยากรมนุษย์

8.7 ผู้บริหาร / ผู้ปฏิบัติงานขององค์กรเอกชนที่ดำเนินการเกี่ยวกับชุมชน สังคม และท้องถิ่น

8.8 ผู้ประกอบการทางสังคม / ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนและธุรกิจชุมชน

9. เลขประจำตัวบัตรประชาชน ตำแหน่งทางวิชาการ ชื่อ นามสกุล และคุณวุฒิการศึกษาของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและอาจารย์ประจำหลักสูตร

ลำดับ	เลขประจำตัวประชาชน	ตำแหน่งทางวิชาการ	ชื่อ-นามสกุล	คุณวุฒิการศึกษา/สถาบัน/ปีการศึกษาที่จบ
1	3800800178XXX	อาจารย์ ดร.	กาญจนา รอดแก้ว	คต. (การศึกษานอกระบบ) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2551 พช.ม. (พัฒนาชุมชน) มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ 2541 ศศ.บ. (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 2533
2	3100503082XXX	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.	อัจฉรา ชลายนนาวิน	รป.ด. (นโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ) มหาวิทยาลัยมหิดล 2557 M.A. (Environment and Management. Royal Roads) University, Canada. 2546

ลำดับ	เลขประจำตัวประชาชน	ตำแหน่งทางวิชาการ	ชื่อ-นามสกุล	คุณวุฒิการศึกษา/สถาบัน/ปีการศึกษาที่จบ
				ศศ.บ. (ภูมิศาสตร์) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2542
3	3102201687XXX	รองศาสตราจารย์	กมลทิพย์ แจ่มกระจ่าง	สส.ม. (พัฒนาชุมชน) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2530 ศศ.บ. (ประวัติศาสตร์) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2522
4	3509901027XXX	ผู้ช่วย ศาสตราจารย์ ดร.	จิรพรรณ นฤภัทร	สส.ด. (การบริหารสังคม) มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ 2556 ศศ.ม. (กฎหมายเศรษฐกิจ) จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย 2548 ร.บ. (ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและ การเมืองการปกครอง) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2544
5	1350500005XXX	ผู้ช่วยศาสตราจารย์	รณรงค์ จันไต	พช.ม. (พัฒนาชุมชน) มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ 2555 สส.บ. (สังคมสงเคราะห์ศาสตร์) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2549
6	XXXXXXXXXXXX	ผู้ช่วย ศาสตราจารย์ ดร.	นราเขต ยิ้มสุด	ปร.ด. (จิตวิทยาอุตสาหกรรมและ องค์การ) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี พระจอมเกล้าพระนครเหนือ 2557 ศศ.ม. (จิตวิทยาอุตสาหกรรมและ องค์การ) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2552 บธ.ม (การตลาด) มหาวิทยาลัยศรี นครินทรวิโรฒ 2547 วท.บ. (จิตวิทยาอุตสาหกรรมและ องค์การ) มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2556 บธ.บ. (การตลาด) มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย 2542

* ลำดับที่ 1-3 เป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

10. สถานที่จัดการเรียนการสอน

คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ท่าพระจันทร์

11. สถานการณ์ภายนอกหรือการพัฒนาที่จำเป็นต้องนำมาพิจารณาในการวางแผนหลักสูตร

11.1 สถานการณ์การหรือการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

การพัฒนาประเทศไทยในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้จำเป็นต้องรับรู้ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เพื่อนำมาสู่การปรับเปลี่ยนและพัฒนาทิศทางการดำเนินงานให้สอดคล้องและเหมาะสมเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ดังนั้นการทำงานพัฒนาชุมชนเพื่อให้ชุมชนสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงจึงต้องทำความเข้าใจกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน โดยจำแนกเป็น 2 ระดับคือ 1) สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในระดับโลกและภูมิภาคเอเชีย 2) สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในประเทศไทย

1. สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในระดับโลกและภูมิภาค

การเปลี่ยนแปลงในระดับโลกที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาสังคมและพัฒนาชุมชน สามารถจำแนกได้ 3 ประการคือ

1.1 แนวคิดและทิศทางการพัฒนา ที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลง ได้แก่

1) **ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21** ซึ่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นั้นเป็นการเรียนรู้ในทักษะสำคัญ ได้แก่ ทักษะพื้นฐานในการรู้หนังสือ ทักษะการคิด ทักษะการทำงาน ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการใช้ชีวิต ดังนั้นผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับพัฒนามนุษย์และสังคมในยุคที่มีความแตกต่างและหลากหลายของคน ต้องมีระบบคิด (Mindset) ที่สำคัญ ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคม และการมีจิตสาธารณะ (Social Participation) 2) การคิดในระดับโลก (Think Globally) การมีความรอบรู้ การมีทักษะทั้งการสื่อสาร แลกเปลี่ยนต่างๆอย่างเชี่ยวชาญ ขณะเดียวกันต้องมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย สามารถยืนอย่างมีศักดิ์ศรีในเวทีโลกได้ (Act Locally) หรือที่เรียกว่า TGAL (Think Globally, Act Locally) 3) ความเป็นสังคมการเรียนรู้ที่แพร่หลาย (Ubiquitous Learning) การจัดการเรียนรู้ การสอน บทเรียนสำเร็จรูปต่างๆ สามารถผ่านเทคโนโลยีเข้ามาดำเนินการแทนได้ เพราะคนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้สะดวกขึ้น 4) การคิดในภาพรวม และการตอบสนองที่รวดเร็ว พร้อมการปรับเปลี่ยนอย่างต่อเนื่อง (Think Big : acting fast and constantly improving) 5) อำนาจของความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Cross – Cultural Power)

2) **เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals –SDGs)** โดยเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนจะให้ความสำคัญกับประเด็นการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน การลดความเหลื่อมล้ำ ความไม่เสมอภาคและการสร้างความเป็นธรรมในสังคม ทั้งนี้หลักสำคัญของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) คือ หลักการกระแสรูปการเปลี่ยนผ่าน (Transformative Shifts) คือ 1) การไม่ทอดทิ้งใครไว้ข้างหลัง หมายความว่า การพัฒนาต้องครอบคลุมทุกคนในสังคม (Leaving no one behind) 2) การนำหลักการการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นแกนหลัก หมายถึง การยึดถือหลักการการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นวิธีการและเป้าหมาย (Putting Sustainable Development at the core) 3) การขับเคลื่อนและแปลงเศรษฐกิจให้เคลื่อนไหวครอบคลุมการเติบโตและก้าวหน้าของสังคมอย่างทั่วถึง (Transforming Economies for Jobs and Inclusive Growth) 4) การสร้างสันติภาพและเปิดเผย โปร่งใส รวมทั้งสร้างและพัฒนาสถาบันให้มีประสิทธิภาพ (Building Peace and Open and Effective Institutions for All) 5) การสร้างภาคีพันธมิตรใหม่ (Forging a New Global Partnership)

1.2 การเปลี่ยนแปลงของคนในยุคโลกดิจิทัล (Global Digital)

ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ ธนาคารไทยพาณิชย์ (SCB EIC) จึงได้มองเทรนด์โลกสำคัญที่สะท้อนความเป็นโลกดิจิทัล ดังนี้ 1) เปลี่ยนจากต้องการสินค้ามาสู่บริการโดยเฉพาะด้านไลฟ์สไตล์ 2) แมสเริ่มหมดความหมายเฉพาะตัวต่างหากคือความต้องการที่แท้จริง 3) จากพฤติกรรมแบบเดิม... เพิ่มเติมคือโลกยุคดิจิทัล 4) แคสุขภาพดี (health) ไม่พอแล้ว คนยุคใหม่ต้องการการอยู่อาศัยดีมีสุข (wellness) 5) ต้องการบริโภคควบคู่ไปกับการสร้างประสบการณ์ใหม่ๆ Experience-led consumption นอกจากนี้จากการศึกษาค่านิยม พฤติกรรมของคนในยุค ๒๐๑๖ ของเอ็นไอโรเชล (ประเทศไทย) ที่ปรึกษาด้านพฤติกรรมและจิตวิทยาผู้บริโภค ภายใต้เครือ "อินเด็คซ์ ครีเอทีฟ วิลเลจ" ซึ่งแนวโน้มผู้บริโภคปี ๒๐๑๖ เป็นยุค "ดราม่า"ครองเมือง มักตัดสินใจด้วยอารมณ์เหนือเหตุผล และด้วยเหตุเทคโนโลยีที่ความสะดวกสบาย รวมถึงสังคมพฤติกรรมผู้บริโภคต่างๆ ส่งผลให้เกิดค่านิยม ได้แก่ สุขนิยม

(JoyLust) แบบฉบับนิยม (I-mage) สันโดษนิยม (Sole-cial) ธรรมชาตินิยม (Farm-ganic) ดรามานิยม (Dramaqueen) และ อัตโนมัตินิยม (Automatism)

1.3 สถานการณ์โลกปัจจุบัน

พลวัตการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ของประเทศต่างๆทั่วโลก กล่าวคือ

1) **วิกฤตของเสรีนิยม** คุณค่า อุดมการณ์ความคิดแบบเสรีนิยมถูกตั้งคำถาม และคุณค่าแบบชาตินิยม และ/หรือ ประชาชนนิยมมีอิทธิพลเพิ่มมากขึ้น จนกลายเป็นการก่อตัวของ “ระบอบประชาธิปไตยเสรี” (illiberal democracy) การปะทะกันระหว่างชุดคุณค่าดังกล่าวที่ไม่ได้สะท้อนแต่เพียงความคิดทางเศรษฐกิจการเมือง หากยังรวมถึงประเด็นด้านอัตลักษณ์ ซึ่งแบ่งแยกระหว่าง “เรา” กับ “คนอื่น” อย่างแข็งกระด้างมากขึ้นอีกด้วย สะท้อนให้เห็นว่าประชานิยมเข้ามาครองอำนาจแทนที่เสรีนิยมมากขึ้นเรื่อยๆ จากหนังสือ National Populism: The Revolt Against Liberal Democracy (2018) ของ Roger Eatwell และ Matthew Goodwin เสนอว่า การขยายตัวของประชานิยมนั้นมีสาเหตุสำคัญมาจาก 4D คือ D-1 คือ Distrust ความไม่ไว้วางใจต่อระบอบประชาธิปไตยแบบเสรีนิยมที่มีลักษณะชนชั้นนำ (elitist) D-2 คือ Destruction การทำลายอัตลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ของกลุ่มแห่งชาติ D-3 คือ Deprivation การพรากเอาผลประโยชน์ต่างๆ จากโลกาภิวัตน์แบบเสรีนิยมใหม่ D-4 คือ De-alignment การล่มสลายของสายสัมพันธ์ระหว่างพรรคการเมืองดั้งเดิมกับประชาชน

2) **การสร้างระเบียบโลกที่ไม่ใช่ตะวันตก** เป็นความพยายามในการสร้างระเบียบโลกทางเลือกที่ไม่อยู่ในระเบียบโลกแบบดั้งเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างระเบียบระหว่างประเทศในระดับภูมิภาคของมหาอำนาจใหม่ (rising powers) ต่างๆ โดยเฉพาะจีนและรัสเซีย นอกจากมหาอำนาจใหม่จะเล่นในเกมระเบียบโลกแบบดั้งเดิมที่เป็นประโยชน์แก่รัฐตน เช่น การยื่นกรานหลักการไม่แทรกแซงกิจการภายในของรัฐอื่นๆ โดยไม่ให้ประชาคมระหว่างประเทศวิจารณ์นโยบายภายในประเทศที่ไม่เป็นเสรีนิยมของตน เช่น การละเมิดสิทธิมนุษยชน รัฐเหล่านี้ยังพยายามจะสถาปนาระเบียบโลกคู่ขนานที่ไม่อยู่ในการกำกับของโลกตะวันตกอีกต่อไป

3) **การหวนคืนสู่การถ่วงดุลอำนาจโลกใหม่ (rebalancing of power)** การสร้างระบบพันธมิตรใหม่ที่เรียกว่า “หุ้นส่วนอินโด-แปซิฟิก” หรือ Indo-Pacific Partnership ขึ้นมาในช่วงปลายปี 2017 และต้นปี 2018 เป็นต้นมา หุ้นส่วนอินโด-แปซิฟิกมีจุดเน้นสำคัญทางด้านความมั่นคง โดยมีพันธมิตรสำคัญสี่ประเทศ คือ สหรัฐฯ ญี่ปุ่น อินเดีย และออสเตรเลีย ยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิก คือ ความพยายามในการถ่วงดุลอำนาจทางการทหาร หรือการสกัดกั้นจีนผ่านระบบพันธมิตรแบบทวีภาคี ไตรภาคี และจตุภาคี ในบริเวณมหาสมุทรแปซิฟิกและมหาสมุทรอินเดีย การทำสงครามการค้า (trade wars) คือความพยายามในการถ่วงดุลอำนาจทางเศรษฐกิจ โดยมีเป้าหมายหลักคือจีน ในปี 2018 สหรัฐฯ ได้เริ่มตั้งกำแพงภาษีการนำเข้าสินค้าจากจีนตั้งแต่เดือนกรกฎาคมเป็นต้นมา ซึ่งรวมแล้วมีมูลค่าประมาณ 250 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ และการทำข้อตกลงใหม่กับบริเวณอเมริกาเหนือที่เรียกว่า United States – Mexico – Canada Agreement (USMCA) ขึ้นมาแทนที่ NAFTA ซึ่งได้มีการลงนามกันไปแล้วเมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๐๑๘ ได้กำหนดมาตราใหม่ลงไปในข้อตกลงใหม่ คือ การไม่อนุญาตให้เม็กซิโกและแคนาดาทำความตกลงทางการค้ากับประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจที่ไม่ใช่ตลาด ซึ่งมีเป้าหมายที่ชัดเจนคือ จีน

4) **ความล่มสลายของระเบียบโลกด้านนิวเคลียร์** ระเบียบโลกด้านนิวเคลียร์ ซึ่งมีบทบาทในการกำหนดและกำกับกติกาการควบคุมอาวุธนิวเคลียร์ระหว่างประเทศตั้งแต่ช่วงปลายยุคสงครามเย็น และสร้างสมดุลทางด้านอาวุธนิวเคลียร์ในการเมืองโลก กำลังถูกท้าทายจนสิ้นคลอนอย่างมีนัยสำคัญ การถอนตัวออกจากระเบียบระหว่างประเทศเพื่อควบคุมอาวุธนิวเคลียร์นั้นเสี่ยงต่อการหวนคืนสู่การพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของรัฐต่างๆ และการแข่งขันสะสมอาวุธนิวเคลียร์ รวมถึงมีแนวโน้มที่จะนำไปสู่ความตึงเครียดระหว่างประเทศในอนาคตอันใกล้

นอกจากประเด็นหลักทั้งสี่ประการข้างต้น ระเบียบโลกยังเผชิญกับความท้าทายด้านต่างๆ ได้แก่ ประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ปัญหาสุขภาพ ผู้อพยพ ความเหลื่อมล้ำ ความยากจน วิกฤตมนุษยธรรม เช่นในเวเนซุเอลา เยเมน คองโก ซีเรียและซูดาน เป็นต้น ความมั่นคงของมนุษย์ ความมั่นคง

ด้านพลังงาน ความมั่นคงไซเบอร์ และความท้าทายทางด้านเทคโนโลยีล้ำสมัย เช่น AI (Artificial Intelligence), Big Data, Bitcoin, Blockchain, Disruptive Technology เป็นต้น

2. สถานการณ์หรือการพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรม

การเปลี่ยนแปลงในประเทศไทยมีผลอย่างสำคัญต่อการกำหนดทิศทางการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น โดยมีการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อทิศทางการพัฒนาชุมชน ดังนี้

2.1 แนวคิดและทิศทางการพัฒนาประเทศ

1) **รัฐธรรมนูญ 2560** ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับที่ 20 รัฐธรรมนูญ 2560 มีทั้งสิ้น 16 หมวด มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญคือ หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย (มาตรา 25 – มาตรา 49) และเป็นการบัญญัติสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างกว้างๆ ไม่ลงในขอบเขต โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ไม่ได้รับการกล่าวถึง หมวด 4 หน้าที่ของชนชาวไทย มีเพียงมาตราเดียว และหมวดที่ 5 เป็นหน้าที่ของรัฐ ซึ่งไม่เคยปรากฏมาก่อนในรัฐธรรมนูญที่ผ่านมา โดยในหมวดนี้มีจำนวน 13 มาตรา (มาตรา 51 – มาตรา 63) ส่วนหมวด 6 แนวนโยบายของรัฐ (มาตรา 64 – 78) หมวด 14 การปกครองท้องถิ่น (มาตรา 249 – 254) โดยในรัฐธรรมนูญ 2560 มีเพิ่มเติมหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ ซึ่งถูกบรรจุไว้ในรัฐธรรมนูญด้วย

2) **การปฏิรูปประเทศ และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี** รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ.2560 ได้วางทิศทางการปฏิรูปประเทศใน 2 ด้าน ได้แก่ การปฏิรูปประเทศ และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยมีรายละเอียดดังนี้

การปฏิรูปประเทศ ได้มีการออกพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ.2560 ประเด็นสำคัญในการปฏิรูปประเทศ มี 3 ด้านคือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านการบริหารราชการแผ่นดิน โดยมีสาระสำคัญดังนี้ 1) แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ กำหนดให้การปฏิรูปเศรษฐกิจต้องทำให้เกิดการพัฒนาที่แท้จริง ทั้งด้านการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ด้านความเท่าเทียมและการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม (Equality & inclusive growth) และด้านการปฏิรูปสถาบันทางเศรษฐกิจ การปรับกลไกและบทบาทของภาครัฐ 2) แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม เร่งดำเนินการ 5 เรื่องสำคัญ คือ (1) การออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม (2) การช่วยเหลือและเพิ่มขีดความสามารถกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม (3) การจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ทางสังคม (4) การพัฒนาระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง (5) การสร้างการมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม 3) แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน กลไกสำคัญในการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในภาครัฐอย่างเป็นรูปธรรม ประกอบด้วย “6 เรื่อง – 24 กลยุทธ์ – 56 แผนงาน” เรื่องสำคัญดังนี้ (1) บริการภาครัฐ สะดวก รวดเร็ว และตอบโจทย์ชีวิตประชาชน (2) ระบบข้อมูลภาครัฐมีมาตรฐาน ทันสมัย และเชื่อมโยงกัน ก้าวสู่รัฐบาลดิจิทัล (3) โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็วและระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง (4) กำลังคนภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสมและมีสมรรถนะสูง พร้อมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ (5) ระบบบริหารงานบุคคลที่สามารถดึงดูด สร้าง และรักษาคณดีคนเก่งไว้ในภาครัฐ (6) การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ คล่องตัว โปร่งใส และมีกลไกป้องกันการทุจริตทุกขั้นตอน

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี กำหนดวิสัยทัศน์ในยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561– 2580) คือ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนเป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมียุทธศาสตร์ 6 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านความมั่นคง (2) ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (3) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน (4) ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาค และเท่าเทียมกันทางสังคม (5) ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (6) ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

3) **นโยบายประเทศไทย 4.0 หรือ Thailand 4.0** นโยบาย Thailand 4.0 เน้นการพัฒนาด้านไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในศตวรรษที่ 21 และการเตรียมคนไทย 4.0 สูโลกที่หนึ่งผ่านระบบนิเวศการเรียนรู้ เป็น

หัวใจสำคัญในการเปลี่ยนผ่านสังคมไทยไปสู่ “สังคมไทย 4.0” เป็นสังคมไทยที่มีความเป็นธรรม เข้มแข็ง มีความเหลื่อมล้ำน้อย คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถผนึกกำลังเพื่อพัฒนาประเทศร่วมกัน” เป็นสังคมแห่งโอกาส ที่ทุกคนมีโอกาสดำเนินชีวิตร่วมกัน เป็นสังคมที่เกื้อกูลแบ่งปัน (Caring & Sharing Society) เป็นสังคมที่เป็นธรรม ทุกคนในสังคมเท่าเทียม มีการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นสังคมที่พอเพียง การดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นสังคมที่มีความสามารถ โดยเติมเต็มความสามารถตามศักยภาพที่มีและเปิดโอกาสให้แสดงความสามารถซึ่งกันและกันที่จะสร้างสังคมไทย 4.0 นั้นต้องสร้างคนไทย 4.0 ซึ่งมีคุณสมบัติของคนในโลกที่หนึ่งมีดังนี้ 1) มีความภาคภูมิใจในความเป็นชาติและวัฒนธรรมของตน 2) พัฒนาคนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ 3) มีสังคมที่มีคุณภาพ 4) มีสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ 5) มีโครงสร้างเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง 6) มีบทบาทสำคัญในเวทีระดับภูมิภาคและระดับโลก

4) การขับเคลื่อนด้วยประชารัฐ ประชากร เป็นกลไกการขับเคลื่อนที่เป็นการผนึกกำลังของ 3 ภาคส่วน เพื่อ “การร่วมรังสรรค์” (Co-Creation) ทางเศรษฐกิจ (Economic Co-Creation) และทางสังคม (Social Co-Creation) โดยเน้นการเสริมสร้าง ‘อำนาจแนวนอน’ (Horizontal Power) และให้ ‘สังคมควบคุมรัฐ’ และยกระดับศักยภาพเชิงพื้นที่ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตและคุณภาพสังคมที่ดีของคนในชุมชน ท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกัน

5) **ฐานคิดการพัฒนาสังคมและพัฒนาชุมชนแนวใหม่** การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการตระหนักในสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ความต้องการในการเข้าร่วมในการพัฒนาสังคมและชุมชน ท้องถิ่นสะท้อนถึงฐานคิดการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนี้ (1) แนวคิดของศาสตราจารย์ นพ.ประเวศ วะสี นำเสนอแนวคิดการพัฒนาสังคมมิติใหม่ GCK คือ การใช้ความสำคัญกับคุณธรรม ความดี (Goodness) การอยู่ร่วมกันของคนในชุมชน (Community) และ การใช้ความรู้ในการจัดการปัญหา (Knowledge) (2) แนวคิด New Normal in Thailand ของนายอานันท์ ปันยารชุน ซึ่งได้กล่าวปาฐกถาสู่บริบทใหม่ของประเทศไทยด้วยธรรมาภิบาลในระบอบประชาธิปไตย (Democratic Governance – A New Normal to Strive For) โดยนำเสนอบรรทัดฐานใหม่ (New Normal) ของเส้นทางการพัฒนาประเทศไทย 4 ประการ คือ 1) ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและทั่วถึง 2) การเปลี่ยนแปลงต้องนำไปสู่สังคมที่เปิดและมีส่วนร่วมของคนในสังคม 3) สังคมไทยต้องเป็นสังคมที่ปกครองโดยหลักนิติธรรม ไม่ใช่ค่านึงถึงแต่ตัวบทกฎหมาย แต่ต้องคำนึงถึงเจตนารมณ์แห่งกฎหมายและความเป็นธรรม 4) การปรับสมดุลโครงสร้างเชิงอำนาจระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชน (หัวใจอยู่ที่การกระจายอำนาจ) (3) แนวคิดที่ว่าด้วยการพัฒนาเชิงพื้นที่ (Area base management) ซึ่งมีความสำคัญมากในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นในปัจจุบัน เพราะเป็นแนวทางการวางแผนที่ยั่งยืนเพื่อการพัฒนาประเทศ โดย Planned Growth and Planned Change for Sustainable Development ทั้งนี้เพราะความสำคัญของ Planned Growth and Planned Change คือ การมีแผนรองรับการเจริญเติบโต (Planned Growth) การมีแผนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง (Planned Change) การมีแผนเพื่อยับยั้งความเสื่อมโทรม (Restricted Deterioration) แผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเมือง/ชุมชนที่ยั่งยืนในอนาคตนั้น (Strategic Plan for Sustainable Development) ต้องมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ (1) ต้องกำหนดเป็นยุทธศาสตร์เชิงรุก คือ การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาว่าควรเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด (2) ต้องมี Positioning ในการพัฒนา ของตนเองที่ชัดเจนและยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนกับสถานการณ์ และ (3) ต้องมีการวาง Positioning เพราะการพัฒนาที่ดีจะกลายเป็นจุดคานงัดสำคัญของการพัฒนาโดยรวม

2.2 **สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงสังคมไทย** สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงสังคมไทยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดทิศทางการพัฒนาชุมชนที่สำคัญ ดังนี้

1) **การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร** ข้อมูลประชากรในปี 2561 มีจำนวนทั้งหมด 66,413,979 คน เป็นผู้ชาย 32,556,271 คน เป็นผู้หญิง 33,857,708 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 50.98 (สำนักบริหารการทะเบียน กระทรวงมหาดไทย) จำนวนประชากรผู้หญิงมีแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุ จะมีสัดส่วนของผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย เนื่องจากผู้หญิงมีอายุขัยสูงกว่าผู้ชาย

2) การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุที่สมบูรณ์ สังคมผู้สูงอายุ สามารถแบ่งได้ 3 ระดับ คือ (ข้อมูลจาก องค์การสหประชาชาติ) Aging Society เป็นยุคแห่งการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยมีสัดส่วนผู้สูงอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปมากกว่า 10% ของประชากรรวมประเทศ หรือ อายุ 65 ปีขึ้นไปมากกว่า 7% Aged Society เป็นสังคมที่มีผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ มีสัดส่วนผู้สูงอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปมากกว่า 20% หรือ 65 ปีขึ้นไปมากกว่า 14% Super - aged Society คือ สังคมที่อุดมไปด้วยผู้สูงอายุ โดยมีสัดส่วนอายุ 65 ปีขึ้นไปมากกว่า 20% ขณะนี้ ประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Complete Aged Society) ในปีพ.ศ. 2564 ประชากรสูงอายุจะมีถึง 1 ใน 5 และเป็น "สังคมสูงวัยระดับสุดยอด" (Super Aged Society) และในอีก 20 ปี (พ.ศ. 2578) คาดการณ์ว่าจะมีประชากรผู้สูงอายุเพิ่มเป็นร้อยละ 30 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ในจำนวนประชากรสูงวัยนี้จะมีสัดส่วนของผู้หญิงที่สูงกว่าผู้ชาย เนื่องจากผู้หญิงมีอายุขัยเฉลี่ยที่สูงกว่าผู้ชาย

3) ปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย สถานการณ์ความยากจนมีแนวโน้มลดลง แต่ยังคงมีความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ โดยสัดส่วนคนจน ลดลงจากร้อยละ 42 ในปี 2543 เหลือร้อยละ 10.9 ในปี 2556 แต่ความแตกต่างทางรายได้ระหว่างกลุ่มคนรวยที่สุดกับกลุ่มคนจนที่สุดแตกต่างกันถึง 34.9 เท่า ในปี 2556 กลุ่มคนรวยที่สุดถือครองรายได้ร้อยละ 36.8 จากรายได้ทั้งประเทศ ส่วนกลุ่มคนจนที่สุดถือครองรายได้เพียงร้อยละ 1.1 จากรายได้ทั้งประเทศ

4) คนไทยมีความมั่นคงทางสังคมมากขึ้น คนไทยร้อยละ 99.9 เข้าถึงความคุ้มครองด้านสุขภาพ แบ่งเป็น ร้อยละ 73.8 อยู่ภายใต้ระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้า ร้อยละ 16.7 มีประกันสังคม ร้อยละ 7.1 มีระบบสวัสดิการรักษายาบาลข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ผู้สูงอายุและผู้พิการ ได้รับเบี้ยยังชีพครอบคลุมมากขึ้น ร้อยละ 85 แต่สวัสดิการที่อยู่อาศัยยังไม่ครอบคลุมกลุ่มผู้มีรายได้น้อยและผู้ยากไร้ โดยยังมีผู้ที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัย 4,544,926 ครัวเรือน

5) ความไม่ยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่างกันส่งผลให้เกิดความขัดแย้งในสังคม โดยเฉพาะความขัดแย้ง ในเชิงความคิดเห็นทางการเมืองของกลุ่มต่างๆ ในช่วงระยะ 10 ปีที่ผ่านมาก่อให้เกิดความสูญเสีย ทั้งชีวิต ทรัพย์สิน สภาพจิตใจของประชาชน

6) วัฒนธรรมอันดีงามของไทยเริ่มเสื่อมถอย และสังคมไทยมีแนวโน้มเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมมากขึ้น พหุวัฒนธรรม ที่มีต้นตอสำคัญมาจาก การเข้ามาของแรงงานข้ามชาติ ที่ก่อให้เกิดการนำเอาวัฒนธรรมต้นทาง ผสมผสานกับวัฒนธรรมท้องถิ่น

7) ความเข้มแข็งของชุมชนมีแนวโน้มที่ดีขึ้น ชุมชนสามารถแก้ปัญหาและสนองตอบความต้องการของชุมชนด้วยตนเองได้ดีขึ้น โดยในปี 2556 พบว่า ชุมชนมีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายเพิ่มขึ้นจาก 143,632 แห่ง ในปี 2555 เป็น 152,377 แห่ง ในปี 2556 ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มธุรกิจชุมชนและอาชีพ ร้อยละ 32.51 และองค์กรการเงิน ร้อยละ 26.77 จากองค์กรทั้งหมด

3. ความท้าทายของงานพัฒนาชุมชน

งานพัฒนาชุมชนต้องเผชิญกับความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงต่างๆ โดยเฉพาะปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมที่ประเทศไทยถูกจัดให้เป็นประเทศที่มีความเหลื่อมล้ำอันดับ 3 ของโลกที่มีคนจนกับคนรวยห่างกัน ถึง 22% และคนรวย 1 คน ครอบครองความมั่งคั่งถึง 22 เท่า เป็นความเหลื่อมล้ำทั้งด้านการศึกษา สวัสดิการ สุขภาพและการใช้ชีวิตขณะเดียวกันการขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชนยังคงต้องเน้นปรัชญาการพัฒนาชุมชน กล่าวคือ 1) เชื่อว่าทุกคน มีศักดิ์ศรี มีศักยภาพและขีดความสามารถที่จะพัฒนาตนเองได้ ถ้าให้โอกาสโดยการส่งเสริมและการเปิดโอกาส 2) ทุกคนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ เมื่อมีการเปิดเวที เปิดโอกาสให้เรียนรู้แลกเปลี่ยน 3) มีความคิดเชิงบวก (Positive Thinking) ต่อผู้อื่น เพื่อนร่วมงาน และต่อชุมชน 4) ความเชื่อมั่นในกระบวนการมีส่วนร่วมในการทำงาน 5) เชื่อว่าการแสวงหาความร่วมมือและผนึกกำลังทำงานจะทำให้งานเกิดประสิทธิภาพ ซึ่งเชื่อมโยงกับหลักการทำงานชุมชนที่เน้นการตระหนักรู้ (Awareness) ของผู้ด้อยโอกาส การเห็นคุณค่า (Values) ของผู้ด้อยโอกาส การสร้างค่านิยมการอยู่ร่วมกัน (Cohabit) การมีส่วนร่วม (Participation) และการคิดบวก

(Positive thinking) โดยใช้หลักความร่วมมือ หลักการสร้างภาคีเครือข่าย หลักการมีส่วนร่วม หลักการเรียนรู้ หลักการแบ่งปันและการเกื้อกูล หลักการอาสาสมัคร/กระบวนการกลุ่ม หลักการค้นหาทุนทางสังคม/ชุมชน เพราะในชุมชนมีทุนทางสังคมอยู่ได้แก่ 1) ทุนภูมิปัญญาที่แสดงถึงความสามารถของชุมชน 2) ทุนทางจิตใจ ที่แสดงถึงความรักชุมชนท้องถิ่นของตนตลอดจนถึงความเอื้ออาทร การเกื้อกูลและการแบ่งปัน 3) ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ ที่แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน 4) ทุนบุคคล ที่แสดงถึงภาวะผู้นำ ความเป็นพลเมืองและการเรียนรู้ การมีกลุ่มอาสาสมัครเพื่อชุมชน ผู้รู้และปราชญ์ชุมชน 5) ทุนทางวัฒนธรรม สิ่งต่างๆ เหล่านี้ยังคงเป็นกลไกสำคัญในการดำเนินงานพัฒนาชุมชนต่อไปท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ทวีความรุนแรงและรวดเร็วมากขึ้น ดังนั้นการทำงานพัฒนาชุมชนจึงต้องมีความรอบรู้และเท่าทันสถานการณ์เพื่อที่จะสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว พร้อมกับการพัฒนาความสามารถในการสร้างเครื่องมือและปรับกลยุทธ์การทำงานให้สอดคล้องเหมาะสม ควบคู่ไปกับการทำงานที่ต้องร่วมมือกับภาคีเครือข่ายต่างๆ โดยเฉพาะการกระตุ้น ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีบทบาทเพิ่มมากขึ้นในการจัดการปัญหาและพึ่งพาตนเองให้มากที่สุด

12. ผลกระทบจาก ข้อ 11.1 และ 11.2 ต่อการพัฒนาหลักสูตรและความเกี่ยวข้องกับพันธกิจของสถาบัน

12.1 การพัฒนาหลักสูตร

สถานการณ์การพัฒนาที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทิศทางการพัฒนาชุมชนที่กล่าวข้างต้น จึงจำเป็นต้องปรับหลักสูตรทางการศึกษาต้องตอบโจทย์ โดยการกำหนดทิศทางการพัฒนาให้สามารถผลิตผู้สำเร็จการศึกษาที่ตอบสนองต่อทิศทางการพัฒนาดังกล่าว โดยใช้หลักการบริหารการพัฒนา ยึดหลักการมีส่วนร่วม การพึ่งตนเอง และการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง สังคมไทยจึงต้องสร้างนวัตกรรมด้านการพัฒนาชุมชนและสังคมแบบใหม่ เช่น การสร้างนักบริหารการเปลี่ยนแปลงชุมชน นักยุทธศาสตร์ชุมชน การส่งเสริมผู้ประกอบการในชุมชน การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ชุมชน การวิจัยและการจัดการความรู้ชุมชน และการส่งเสริมนวัตกรรมชุมชน เป็นต้น ทำให้หลักสูตรพัฒนาชุมชนมหาบัณฑิตต้องมีการปรับปรุงหลักสูตร เพื่อให้หลักสูตรมีความทันสมัยสอดคล้องกับสถานการณ์และทิศทางการพัฒนาดังกล่าว

12.2 ความเกี่ยวข้องกับพันธกิจของสถาบัน

หลักสูตรพัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีภารกิจหลัก 4 ด้าน คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการสังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรพัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต ส่งผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจหลักทั้ง 4 ด้าน กล่าวคือ (1) บัณฑิตที่ผ่านหลักสูตรนี้จะมีความพร้อมในการทำงานเพื่อชุมชนและประเทศชาติ เป็นผู้ยึดมั่นในปรัชญาและอุดมการณ์การพัฒนา เป็นผู้ในการเปลี่ยนแปลง สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิพากษ์ตลอดจนเสนอทิศทาง แนวทางการพัฒนา และสร้างเครือข่ายการพัฒนาได้ (2) การเรียนในหลักสูตรนี้ประกอบด้วย การเรียนในชั้นเรียน การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การเรียนรู้จากกรณีศึกษา และการฝึกภาคปฏิบัติ ซึ่งนักศึกษาจะต้องถอดบทเรียนสรุปบทเรียนจากการเรียนรู้ (การจัดการความรู้) โดยการสนับสนุนจากคณาจารย์พี่เลี้ยง และต้องทำการค้นคว้าอิสระ/วิทยานิพนธ์ ดังนั้นจึงเป็นการวิจัยสร้างองค์ความรู้ทางการพัฒนาชุมชนที่ทันสมัย สอดคล้องกับพื้นที่และสถานการณ์การพัฒนา เน้นการทำความเข้าใจทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) สู่การพัฒนา (3) กระบวนการของการเรียนในหลักสูตร จะเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องหรือมีความสนใจ เข้าร่วมรับฟัง/สังเกตการณ์เป็นครั้งคราว นอกจากนั้น ยังจัดให้นักศึกษาที่ผ่านการฝึกภาคปฏิบัติได้รายงานผลการเรียนรู้ของตนต่อที่ประชุมของหน่วยงาน และชุมชนด้วย เป็นการเปิดโอกาสให้หน่วยงานและชุมชนได้ทราบมุมมองที่หลากหลาย มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อันจะนำไปสู่แนวทางการพัฒนาชุมชนต่อไป (4) เนื้อหาหลักสูตร มุ่งสร้างนักบริหารการเปลี่ยนแปลงชุมชน นักยุทธศาสตร์ชุมชน การส่งเสริมผู้ประกอบการในชุมชน การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ชุมชน การวิจัยและการจัดการความรู้ชุมชน และการส่งเสริมนวัตกรรมชุมชน โดยมีเป้าหมายเพื่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง และพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน บนพื้นฐานของทุนชุมชนซึ่งถือเป็นการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทย

13. ความสัมพันธ์ (ถ้ามี) กับหลักสูตรอื่นที่เปิดสอนในวิทยาลัย/คณะ/ภาควิชาอื่น (เช่น รายวิชาที่เปิดสอน เพื่อให้บริการวิทยาลัย/คณะ/ภาควิชาอื่น หรือต้องเรียนจากวิทยาลัย/คณะ/ภาควิชาอื่น)

13.1 รายวิชาในหลักสูตรที่เปิดสอนโดยวิทยาลัย/คณะ/ภาควิชา/หลักสูตรอื่น

-ไม่มี-

13.2 รายวิชาในหลักสูตรที่เปิดสอนให้วิทยาลัย/คณะ/ภาควิชา/หลักสูตรอื่นต้องมาเรียน

ไม่มีรายวิชาที่บังคับให้วิทยาลัย/คณะ/ภาควิชา/หลักสูตร ต้องมาเรียน แต่เปิดโอกาสให้นักศึกษาหลักสูตร อื่น ๆ ในคณะและต่างคณะมาเรียน ทั้งนี้ต้องได้รับอนุมัติจากหลักสูตร/คณะต้นสังกัด และอาจารย์ประจำวิชา

13.3 การบริหารจัดการ

นักศึกษาต่างหลักสูตรหรือต่างคณะสามารถลงทะเบียนเรียนได้ หลังจากที่ได้รับอนุมัติจากหลักสูตร/ คณะต้นสังกัด และอาจารย์ประจำวิชาการเรียนและการวัดผลสำหรับนักศึกษาต่างหลักสูตรหรือต่างคณะ เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกับนักศึกษาในหลักสูตร

ข้อมูลเฉพาะของหลักสูตร

1. ปรัชญา ความสำคัญและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1.1 ปรัชญา

การพัฒนาชุมชนเป็นศาสตร์องค์รวมทางความคิดและศาสตร์เชิงบูรณาการทางการปฏิบัติ ที่มุ่งเสริมสร้างพลังอำนาจของชุมชน โดยกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการมีส่วนร่วม และการประสานพลังร่วมของกลุ่มองค์กรและภาคีเครือข่ายในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงบนฐานของทุนชุมชนและความสมดุลของการพัฒนาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน เน้นการศึกษาความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับวิถีชีวิต ทฤษฎี และการวิจัย ความรู้ด้านกระบวนการและเทคนิคการทำงานกับชุมชน ความรู้ในด้านนโยบาย การบริหารจัดการและประเด็นร่วมสมัยต่าง ๆ รวมทั้งการเสริมสร้างความสามารถในงานพัฒนาชุมชนภาคสนาม หลักสูตรพัฒนาชุมชนมุ่งพัฒนาบุคลากรของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรชุมชน รวมทั้งองค์กรภาคธุรกิจ ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับชุมชน ให้เป็นผู้มีความรู้ คุณธรรม จริยธรรม สามารถสร้างและประยุกต์ใช้องค์ความรู้ด้านการพัฒนาชุมชนที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมได้อย่างบูรณาการ

ความสำคัญ

จากสถานการณ์การพัฒนาที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทิศทางการพัฒนาชุมชนที่กล่าวไว้ข้างต้น จึงมีความจำเป็นต้องมุ่งพัฒนาบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในมิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับแนวคิดและหลักการวิเคราะห์บริบทสังคม ความเป็นชุมชน ท้องถิ่นและองค์ประกอบของการเปลี่ยนแปลงทั้งมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ตลอดจนจนวิธีวิทยา เทคนิค และเครื่องมือการวิเคราะห์ การเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชน สังคม ท้องถิ่นรวมถึงแนวโน้มบริบทสังคมไทยที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศ โดยยึดหลักกระบวนการมีส่วนร่วม กระบวนการเรียนรู้ กระบวนการกลุ่ม และการสร้างภาคีเครือข่ายการพัฒนาเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งและการพึ่งตนเองของชุมชนอย่างยั่งยืน

1.2 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร เพื่อผลิตมหาบัณฑิตทางการพัฒนาชุมชนที่มีคุณลักษณะ ดังนี้

- 1) มีความรู้ด้านการพัฒนาชุมชน มีความสามารถในการประยุกต์และพัฒนาเครื่องมือในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน
- 2) มีความสามารถบูรณาการองค์ความรู้ ทักษะและทัศนคติทางการพัฒนาชุมชนเชื่อมโยงกับการปฏิบัติงานในหน่วยงาน และสามารถพัฒนาองค์ความรู้ที่เหมาะสมกับการทำงานพัฒนาชุมชนในบริบทต่าง ๆ

3) มีความรู้ ความสามารถในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและการขับเคลื่อนการพัฒนา และการเปลี่ยนแปลงสังคม

2. แผนพัฒนาปรับปรุงคาดว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จครบถ้วน ภายใน 3 ปี

การพัฒนา/เปลี่ยนแปลง	กลยุทธ์	หลักฐาน/ตัวบ่งชี้
1) การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทั้งสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในระดับโลก ภูมิภาคเอเชียสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในประเทศไทย และเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร	1) การศึกษา วิเคราะห์ ทบทวนหลักสูตร การเรียนการสอน รวมทั้งการศึกษา เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรและเนื้อหาหลักสูตร 2) จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน	1) ข้อมูลที่สะท้อนการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ เช่น งานวิจัย และข้อมูลที่รวบรวมได้จากการประชุม/สัมมนาทางวิชาการ 2) ผลการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน
2) ติดตามผลการนำหลักสูตรไปใช้เป็นระยะ ๆ	4) ประเมินผลหลักสูตรและสร้างช่องทางการรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง 5) ดำเนินการทบทวนและปรับปรุงหลักสูตรทุก 3-5 ปี	3) ผลการประเมินการเรียนการสอน 4) ผลการประกันคุณภาพ 5) ผลการประเมินความพึงพอใจผู้ใช้บัณฑิต 6) หลักสูตรที่ผ่านการทบทวน

ระบบการจัดการศึกษา การดำเนินการ และโครงสร้างของหลักสูตร

1. ระบบการจัดการศึกษา

1.1 ระบบ

ใช้ระบบการศึกษาแบบทวิภาค โดย 1 ปีการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ภาคการศึกษาปกติ 1 ภาคการศึกษาปกติมีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์ และมีภาคฤดูร้อนได้โดยใช้เวลาการศึกษาไม่น้อยกว่า 6 สัปดาห์ แต่ต้องเพิ่มชั่วโมงการศึกษาในแต่ละรายวิชาให้เท่ากับภาคการศึกษาปกติ

1.2 การจัดการศึกษาภาคฤดูร้อน

มีการจัดการศึกษาภาคฤดูร้อน ในการศึกษาชั้นปีที่ 1

1.3 การเทียบเคียงหน่วยกิตในระบบทวิภาค

ไม่มี

2. การดำเนินการหลักสูตร

2.1 วัน-เวลาในการดำเนินการเรียนการสอน

นอกวัน-เวลาราชการ

วันเสาร์-อาทิตย์ เวลา 09.00-16.00 น.

ภาคการศึกษาที่ 1 เดือนสิงหาคม-ธันวาคม

ภาคการศึกษาที่ 2 เดือนมกราคม-พฤษภาคม

ภาคฤดูร้อน เดือนมิถุนายน-กรกฎาคม

2.2 คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา

คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษาต้องเป็นไปตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2561 ข้อ 22-23 ดังนี้

ข้อ 22 นักศึกษาต้องมีคุณสมบัติทั่วไปและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังนี้

- (1) สำเร็จการศึกษาขั้นต่ำตามที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดหลักสูตร
- (2) ไม่เป็นผู้ป่วยหรืออยู่ในสภาวะที่จะเป็นอุปสรรคร้ายแรงต่อการศึกษา
- (3) ไม่เป็นผู้ประพฤติผิดศีลธรรมอันดีหรือมีพฤติกรรมเสื่อมเสียอย่างร้ายแรง
- (4) ต้องไม่เคยถูกคัดชื่อออกจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นเพราะมีความผิดทางวินัย ภายในระยะเวลา 10 ปี ก่อนการสมัครเข้าเป็นนักศึกษา

นอกจากคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามตามวรรคหนึ่ง ผู้ซึ่งจะเข้าศึกษาในหลักสูตรการศึกษา

ใด ต้องมีคุณสมบัติเฉพาะตามข้อกำหนดหลักสูตรที่เข้าศึกษาและตามประกาศมหาวิทยาลัยว่าด้วยการรับเข้าศึกษาด้วย

ข้อ 23 การกำหนดคุณสมบัติตาม ข้อ 22 (1) ในข้อกำหนดหลักสูตรให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

และต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าจากสถาบันการศึกษาในประเทศหรือต่างประเทศ ซึ่งสภามหาวิทยาลัยรับรองวิทยฐานะ

การคัดเลือกผู้เข้าศึกษา

1. ผู้เข้าศึกษาต้องผ่านการสอบคัดเลือกประกอบด้วย (1) การทดสอบความรู้ด้านสังคมศาสตร์และความรู้เฉพาะสาขาวิชา และ (2) การสอบสัมภาษณ์ ซึ่งโครงการฯ ดำเนินการทดสอบ
2. ผู้เข้าศึกษาต้องส่งผลทดสอบภาษาอังกฤษ TU-GET ซึ่งจัดสอบโดยสถาบันภาษามหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ หรือ TOEFL หรือ IELTS (ผลสอบไม่เกิน 2 ปี นับถึงวันสมัคร)
3. เงื่อนไขอื่น ๆ ให้เป็นไปตามประกาศรับสมัครบุคคลเข้าศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ/หรือ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์

2.3 ปัญหาของนักศึกษาแรกเข้า

คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา ด้านภาษาอังกฤษ ผลการสอบ TU-GET ได้คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้ 550 คะแนน

2.4 กลยุทธ์ในการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหา/ข้อจำกัดของนักศึกษาในข้อ 2.3

1. สนับสนุนให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษ เช่น การศึกษาค้นคว้าจากตำราภาษาอังกฤษ
2. สนับสนุนให้นักศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งที่นักศึกษาค้นเคยและสามารถเข้าถึงได้ง่ายในชีวิตประจำวัน
3. ปรับทัศนคติและพฤติกรรมให้เอื้อต่อการเรียนระดับบัณฑิตศึกษา ในช่วงวิชาแรก ๆ ของการศึกษา
4. เชิญวิทยากรชาวต่างประเทศ มาบรรยายเป็นภาษาอังกฤษในบางหัวข้อ/บางวิชา

2.5 แผนการรับนักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษาในระยะ 5 ปี

ในแต่ละปีการศึกษาจะรับนักศึกษาละ 20 คน

จำนวนนักศึกษา	จำนวนนักศึกษาแต่ละปีการศึกษา										
	2563		2564		2565		2566		2567		
	แผน ก	แผน ข	แผน ก	แผน ข	แผน ก	แผน ข	แผน ก	แผน ข	แผน ก	แผน ข	
	แบบ ก 2		แบบ ก 2		แบบ ก 2		แบบ ก 2		แบบ ก 2		แบบ ก 2

ชั้นปีที่ 1	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
ชั้นปีที่ 2	-	-	10	10	10	10	10	10	10	10
รวม	10	10	20	20	20	20	20	20	20	20
คาดว่าจะจบการศึกษา	-	-	10	10	10	10	10	10	10	10

2.6 งบประมาณตามแผน

2.6.1 งบประมาณหลักสูตรพัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต ภาคพิเศษ* ดังนี้

งบบุคลากร	551,241	บาท
หมวดเงินเดือน	551,241	บาท
หมวดค่าจ้างประจำ	-	บาท
งบดำเนินการ	2,263,973	บาท
หมวดค่าตอบแทน	1,029,864	บาท
หมวดค่าใช้สอย	326,702	บาท
หมวดค่าวัสดุ	38,000	บาท
หมวดสาธารณูปโภค	8,000	บาท
หมวดเงินอุดหนุน	763,870	บาท
หมวดสวัสดิการ	67,537	บาท
หมวดอื่น ๆ	30,000	บาท
งบลงทุน	-	บาท
หมวดครุภัณฑ์	-	บาท
รวมทั้งสิ้น	2,815,214	บาท

ค่าใช้จ่ายต่อหัวนักศึกษา *39,800 บาทต่อปี โดยมีการบริหารจัดการเป็นโครงการบริการการศึกษา (โครงการพิเศษ) (เพื่อรับปริญญา)

2.7 ระบบการศึกษา

- แบบชั้นเรียน
- แบบทางไกลผ่านสื่อสิ่งพิมพ์เป็นหลัก
- แบบทางไกลผ่านสื่อแพร่ภาพและเสียงเป็นสื่อหลัก
- แบบทางไกลทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นสื่อหลัก (E-learning)
- แบบทางไกลทางอินเทอร์เน็ต
- อื่น ๆ (ระบุ)

2.8 การเทียบโอนหน่วยกิต รายวิชาและการลงทะเบียนเรียนข้ามมหาวิทยาลัย

เป็นไปตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2561 หมวดที่ 8 ข้อ 42 - ข้อ 45 และประกาศมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เรื่อง การลงทะเบียนเรียนข้ามหลักสูตร และการลงทะเบียนเรียนข้ามสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ.2560

มีการเทียบโอนรายวิชาในหลักสูตรการฝึกอบรม จำนวน 2 หลักสูตร ดังนี้

1. การฝึกอบรมหลักสูตรนักพัฒนาชุมชน ของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย สามารถเทียบโอนวิชาเรียนได้จำนวน 9 หน่วยกิต รวม 3 รายวิชา แยกเป็นวิชาบังคับ 2 รายวิชา และวิชาเลือก 1 รายวิชา ดังนี้

1. พช.612 กระบวนการทัศน์ ทฤษฎีและวาทกรรมว่าด้วยการพัฒนาชุมชน (วิชาบังคับ)
2. พช.799 การเสริมสร้างความสามารถในงานพัฒนาชุมชน (วิชาบังคับ)
3. พช.746 กระบวนการขับเคลื่อนแผนชุมชน (วิชาเลือก)

2. การฝึกอบรมหลักสูตรนักพัฒนาชุมชน ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย สามารถเทียบโอนรายวิชาเรียนได้จำนวน 12 หน่วยกิต รวม 4 รายวิชา แยกเป็นวิชาบังคับ 2 รายวิชา และวิชาเลือก 2 รายวิชา ดังนี้

1. พช.614 นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมและชุมชน (วิชาบังคับ)
2. พช.799 การเสริมสร้างความสามารถในงานพัฒนาชุมชน (วิชาบังคับ)
3. พช.722 การสื่อสารเพื่อเสริมสร้างพลังชุมชนและเครือข่ายในการพัฒนา (วิชาเลือก)
4. พช.746 กระบวนการขับเคลื่อนแผนชุมชน (วิชาเลือก)

3. หลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน

3.1 หลักสูตร

3.1.1 จำนวนหน่วยกิตรวมและระยะเวลาศึกษา

จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร 36 หน่วยกิต

ระยะเวลาศึกษา เป็นหลักสูตรแบบศึกษาแบบไม่เต็มเวลา นักศึกษาต้องใช้ระยะเวลาการศึกษาตลอดหลักสูตรอย่างน้อย 4 ภาคการศึกษาปกติ และอย่างมากไม่เกิน 14 ภาคการศึกษาปกติ

3.1.2 โครงสร้างหลักสูตร

3.1.2.1 แผน ก แบบ ก2 (ศึกษารายวิชาและทำวิทยานิพนธ์)

1) หมวดวิชาบังคับ	18	หน่วยกิต
2) หมวดวิชาเลือก	3	หน่วยกิต
3) หมวดวิชาการฝึกภาคปฏิบัติ	3	หน่วยกิต
4) วิทยานิพนธ์	12	หน่วยกิต

3.1.2.2 แผน ข (ไม่ทำวิทยานิพนธ์)

1) หมวดวิชาบังคับ	18	หน่วยกิต
2) หมวดวิชาเลือก	12	หน่วยกิต
3) หมวดวิชาการฝึกภาคปฏิบัติ	3	หน่วยกิต
4) การค้นคว้าอิสระ	3	หน่วยกิต

3.1.3 รายวิชาในหลักสูตร

รายวิชาในหลักสูตรประกอบด้วย อักษรย่อ 2 ตัว และเลขรหัส 3 ตัว โดยมีความหมาย ดังนี้

อักษรย่อ พช./CD. หมายถึง อักษรย่อของสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน

เลขรหัสในหลักสูตรประกอบด้วย 3 หลัก และมีความหมาย ดังนี้

เลขหลักหน่วย	0-9	หมายถึง ลำดับรายวิชาในแต่ละหมวด
เลขหลักสิบ	0-1	หมายถึงหมวดวิชาบังคับ
	2-8	หมายถึงหมวดวิชาเลือก
	9	หมายถึงวิชาการฝึกภาคปฏิบัติ
เลขหลักร้อย	600	หมายถึงวิชาการระดับปริญญาโทระดับต้น
	700	หมายถึงวิชาการระดับปริญญาโทระดับสูง
	800	หมายถึงวิทยานิพนธ์

1) วิชาบังคับ 18 หน่วยกิต

นักศึกษาทั้งแผน ก และแผน ข จะต้องศึกษาวิชาบังคับ 6 วิชา จำนวน 18 หน่วยกิต ดังต่อไปนี้

รหัสวิชา ชื่อวิชา

จำนวนหน่วยกิต
(บรรยาย-ปฏิบัติ-ศึกษาด้วยตนเอง)

พช.611 การวิพากษ์เศรษฐกิจ สังคม การเมืองเพื่อการพัฒนา	3 (3-0-9)
CD 611 Critiques on Economy, Social and Politics for Development	
พช.612 กระบวนทัศน์ ทฤษฎีและวาทกรรมว่าด้วยการพัฒนาชุมชน	3 (3-0-9)
CD 612 Paradigm, Theories and Discourse of Community Development	
พช.613 นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเปลี่ยนแปลงชุมชน	3 (3-0-9)
CD 613 Innovation and Technology for Community Change	
พช.614 นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมและชุมชน	3 (3-0-9)
CD 614 Social and Community Development Policies and Strategies	
พช.615 สัมมนาประเด็นพิเศษในงานพัฒนาชุมชน	3 (3-0-9)
CD 615 Seminar on Special Aspects on Development Works	
พช.616 ระเบียบวิธีวิจัยทางการพัฒนาชุมชนและจริยธรรม	3 (3-0-9)
CD 616 Research Methodologies in Community Development and Ethics	

2) วิชาเลือก

นักศึกษาแผน ก แบบ ก2 ต้องเลือกศึกษา 1 วิชา 3 หน่วยกิต ส่วนศึกษาแผน ข ต้องเลือกศึกษา 4 วิชา 12 หน่วยกิต จากวิชาดังต่อไปนี้

พช.721 สิทธิพลเมืองกับการเคลื่อนไหวทางสังคม	3 (3-0-9)
CD 721 Citizen Rights and Social Movement	
พช.722 การสื่อสารเพื่อเสริมสร้างพลังชุมชนและเครือข่ายในการพัฒนา	3 (3-0-9)
CD 722 Communication for Empowering Community and Development Network	
พช.731 การจัดการความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อความยั่งยืน	3 (3-0-9)
CD 731 Managing Biodiversity for Sustainability	
พช.743 สังคมสงเคราะห์ชุมชน ท้องถิ่นเพื่อการพัฒนา	3 (3-0-9)
CD 743 Community Social Welfare for Development	
พช.745 การพัฒนาเมืองและชุมชนเมืองอย่างยั่งยืน	3 (3-0-9)
CD 745 Sustainable City and Urban Development	
พช.746 กระบวนการขับเคลื่อนแผนชุมชน	3 (3-0-9)
CD 746 Community Plan Implementation Process	
พช.747 การจัดการความรู้และการวิจัยชุมชนอย่างมีส่วนร่วม	3 (3-0-9)
CD 747 Participatory Knowledge Management and Community Research	
พช.748 จิตวิทยาสังคมเพื่อการพัฒนา	3 (3-0-9)
CD 748 Social Psychology for Development	

นักศึกษาสามารถเลือกเรียนวิชานอกภาควิชาและ/หรือนอกคณะที่มีระดับตั้งแต่ 600 ขึ้นไปแทนได้ แต่ไม่เกิน 3 หน่วยกิต ทั้งนี้ต้องได้รับรับความเห็นชอบจากหัวหน้าภาควิชา

3) ฝึกภาคปฏิบัติ 3 หน่วยกิต นักศึกษาจะต้องศึกษาวิชาการฝึกภาคปฏิบัติ 1 วิชา ดังนี้

พช.799 การเสริมสร้างความสามารถในงานพัฒนาชุมชน	3 (1-2-9)
CD 799 Community Plan Implementation Process	

4) วิทยานิพนธ์ (เฉพาะแผน ก)

5) วิชาค้นคว้าอิสระ หรือสารนิพนธ์ (เฉพาะแผน ข)

พช.700 การค้นคว้าอิสระ

3 (1-2-9)

CD 700 Independent Studies

3.1.4 แสดงแผนการศึกษา

ปีการศึกษาที่ 1			
แผน ก		แผน ข	
ภาคเรียนที่ 1		ภาคเรียนที่ 1	
พช.611 การวิพากษ์เศรษฐกิจ สังคม การเมืองเพื่อการพัฒนา	3 หน่วยกิต	พช.611 การวิพากษ์เศรษฐกิจ สังคม การเมืองเพื่อการพัฒนา	3 หน่วยกิต
พช.612 กระบวนทัศน์ ทฤษฎี และวาทกรรมว่าด้วยการพัฒนาชุมชน	3 หน่วยกิต	พช.612 กระบวนทัศน์ ทฤษฎีและ วาทกรรมว่าด้วยการพัฒนา ชุมชน	3 หน่วยกิต
พช.613 นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการ เปลี่ยนแปลงชุมชน	3 หน่วยกิต	พช.613 นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อ การเปลี่ยนแปลงชุมชน	3 หน่วยกิต
รวม	9 หน่วยกิต	รวม	9 หน่วยกิต
ภาคเรียนที่ 2		ภาคเรียนที่ 2	
พช.614 นโยบายและยุทธศาสตร์การ พัฒนาสังคมและชุมชน	3 หน่วยกิต	พช.614 นโยบายและยุทธศาสตร์การ พัฒนาสังคมและชุมชน	3 หน่วยกิต
พช.615 สัมมนาประเด็นพิเศษในงาน พัฒนา ชุมชน	3 หน่วยกิต	พช.615 สัมมนาประเด็นพิเศษในงาน พัฒนาชุมชน	3 หน่วยกิต
พช.616 ระเบียบวิธีวิจัยทางการพัฒนา ชุมชนและจริยธรรม	3 หน่วยกิต	พช.616 ระเบียบวิธีวิจัยทางการ พัฒนาชุมชนและจริยธรรม	3 หน่วยกิต
รวม	9 หน่วยกิต	รวม	9 หน่วยกิต
ภาคฤดูร้อน		ภาคฤดูร้อน	
การสอบประมวลวิชา		การสอบประมวลวิชา	
พช.799 การเสริมสร้างความสามารถ	3 หน่วยกิต	พช.799การเสริมสร้างความสามารถ	3 หน่วยกิต
รวม	3 หน่วยกิต	รวม	3 หน่วยกิต
ปีการศึกษาที่ 2			
ภาคเรียนที่ 1		ภาคเรียนที่ 1	
วิชาเลือก 1 วิชา	3 หน่วยกิต	วิชาเลือก 3 วิชา	9 หน่วยกิต
รวม	3 หน่วยกิต	รวม	9 หน่วยกิต
ภาคเรียนที่ 2		ภาคเรียนที่ 2	
พช.800 วิทยานิพนธ์	12 หน่วยกิต	พช.700 การค้นคว้าอิสระ วิชาเลือก 1 วิชา	3 หน่วยกิต 3 หน่วยกิต
รวม	12 หน่วยกิต	รวม	6 หน่วยกิต

หมายเหตุ แผนการศึกษา สำหรับนักศึกษาทั้งแผน ก และแผน ข ให้นักศึกษาร่วมวางแผนกับอาจารย์ที่ปรึกษา และหัวหน้าภาควิชาอีกครั้งหนึ่ง

การสอบประมวลวิชา

(1) นักศึกษาทั้ง แผน ก และ แผน ข ต้องสอบประมวลวิชา และมีสิทธิสอบประมวลวิชาได้เมื่อสอบผ่านการศึกษาวิชาบังคับได้แก่ หมวดวิชาบังคับ 6 วิชา (18 หน่วยกิต) และต้องได้คะแนนเฉลี่ยสะสมก่อนสอบประมวลความรู้ไม่ต่ำกว่า 3.00

(2) หลักสูตรจะเปิดสอบประมวลวิชา ปีการศึกษาละ 3 ครั้ง โดยคณะบดีคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ เป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบประมวลวิชา

ครั้งที่ 1 เดือนธันวาคม-มกราคม

ครั้งที่ 2 เดือนมีนาคม-เมษายน

ครั้งที่ 3 เดือนมิถุนายน-กรกฎาคม

(3) นักศึกษาจะต้องสอบประมวลความรู้ให้ได้ระดับ P (ผ่าน) ภายใน 3 ครั้ง มิฉะนั้นจะถูกถอนชื่อออกจากทะเบียนนักศึกษา

3.1.5 คำอธิบายรายวิชา

พช.611 การวิพากษ์เศรษฐกิจ สังคม การเมืองเพื่อการพัฒนา

3 (3-0-9)

CD611 Critiques on Economy, Social and Politics for Development

การคิดวิเคราะห์เชิงระบบ วิธีวิทยา เทคนิค และเครื่องมือที่ใช้ในการวิพากษ์การเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองไทยและสังคมโลกซึ่งส่งผลกระทบต่อการพัฒนาสังคมไทย รวมถึงนโยบายและแนวทางการพัฒนาต่างๆ

Systematic analysis, methodology, techniques and tools use for conducting critiques on economic, social and political changes in Thailand and worldwide that affect the development of Thai society as well as various policies and development methods.

พช.612 กระบวนทัศน์ ทฤษฎีและวาทกรรมว่าด้วยการพัฒนาชุมชน

3 (3-0-9)

CD612 Paradigm, Theories and Discourse of Community Development

แนวความคิดว่าด้วยชุมชนประเภท กระบวนทัศน์ นิยาม และองค์ประกอบของปรัชญาการพัฒนาชุมชน การพัฒนากระแสหลัก การพัฒนาทางเลือก และแนวคิดพัฒนาในประเด็นทางสังคมใหม่ๆ ภายใต้การเปลี่ยนแปลงและความซับซ้อนของสังคม

Methods on community in terms of paradigm, definition and components of philosophy of community development, mainstream development, alternative development and modern social development concepts under the changes and complexities of society.

พช.613 นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเปลี่ยนแปลงชุมชน

3 (3-0-9)

CD613 Innovation and Technology for Community Change

ความหมาย รูปแบบ องค์ประกอบของนวัตกรรมทางสังคม และแนวคิด หลักการ กระบวนการ เทคนิคและเครื่องมือที่นำเทคโนโลยีมาใช้ในการเปลี่ยนแปลงชุมชนที่สอดคล้องกับบริบทและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม รวมทั้งการค้นหา เข้าถึง และการจัดการข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนอย่างเป็นระบบ โดยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ การประยุกต์ใช้สื่อต่าง ๆ การสื่อสารสาธารณะ เพื่อนำไปสู่การเสริมพลังอำนาจแก่ชุมชนและท้องถิ่น

Meaning, pattern, components of social innovations and concepts, principles, procedures, techniques and tools for using technology to change the community in a way that conforms with the context

and social changes. It also includes the systematic search, access, and manage data related to community development through the use of computer programs, media adaptations, public communication that result in community and local empowerment.

พข.614 นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมและชุมชน

3 (3-0-9)

CD614 Social and Community Development Policies and Strategies

การประยุกต์ใช้แนวคิด ทฤษฎี หลักการ ในการกำหนดนโยบายและการวางแผนงาน/โครงการการพัฒนา เพื่อให้นักศึกษาที่มีความรู้เข้าใจและทักษะในเทคนิคการวิเคราะห์นโยบายเพื่อการพัฒนาในระดับประเทศ พื้นที่และชุมชน ตลอดจนทักษะในการแปลงนโยบายมาสู่การปฏิบัติในรูปแบบงานและโครงการที่มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ความสัมพันธ์ระหว่างนโยบาย สภาพแวดล้อมทางนโยบาย แผนงานและโครงการพัฒนาที่ยั่งยืน เครื่องมือการบริหารจัดการองค์กร การบริหารความเสี่ยง การประเมินผล เป็นต้น

Adapting concepts, theories, principles on determining development policies and programs/projects that allow students to have the understanding and skills on analytic techniques for national, local and community development policies. Students will also acquire skills on practical adaptation of policies in a form of programs and projects that are related to the environment, relationship between policies, policy environment, sustainable development programs and projects, organizational administrative, risks management, evaluation, etc.

พข.615 สัมมนาประเด็นพิเศษในงานพัฒนาชุมชน

3 (3-0-9)

CD615 Seminar on Special Aspects on Development Works

ค้นคว้า วิเคราะห์ สังเคราะห์ประเด็นปัญหาของชุมชน สังคม ท้องถิ่น และนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาด้วยฐานแนวคิด ทฤษฎีและองค์ความรู้ด้านการพัฒนาชุมชนที่เกี่ยวข้อง ตามความสนใจของแต่ละบุคคลและนำเสนอในที่ประชุมสัมมนาภายใต้การดูแลและให้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษา

Research, analyze, synthesize issues concerning community, society, locality, and propose approaches based on concepts, theories and body of knowledge on related community development that each individual is interested in and present in the seminar under supervision and guidance of the teacher.

พข.616 ระเบียบวิธีวิจัยทางการพัฒนาชุมชนและจริยธรรม

3 (3-0-9)

CD616 Research Methodologies in Community Development and Ethics

วิธีการในการค้นหาความรู้ แนวคิด จริยธรรมการวิจัย ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ การวิจัยเชิงคุณภาพที่ประยุกต์ใช้กับงานพัฒนาชุมชน ที่มาของปัญหาและโจทย์วิจัย กระบวนการวิจัย การวางแผนและการออกแบบการวิจัย วิธีการขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล และการอภิปรายผลหรือการสรุปบทเรียน ตลอดจนการบริหารโครงการวิจัยที่คำนึงถึงจริยธรรมและคุณธรรมของนักวิจัย

Methods on finding knowledge, concepts, research ethics, quantitative and qualitative research methods, qualitative research that adapts for development work; source of issue and research questions; research process; planning and research design; research procedure; data accumulation; analysis; data synthesis; and discussion or lesson learned as well as research project administration that takes into account researcher morals and ethics.

พช.721 สิทธิพลเมืองกับการเคลื่อนไหวทางสังคม

3 (3-0-9)

CD 721 Citizen Rights and Social Movement

ความเป็นพลเมือง สิทธิพลเมือง พัฒนาการและกระแสการเคลื่อนไหวของขบวนการทางสังคมเพื่อคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของตนเองทั้งในประเทศและต่างประเทศ กระบวนการและวิธีการ บทเรียนการเคลื่อนไหวทางสังคม เพื่อพิทักษ์สิทธิพลเมืองรูปแบบต่างๆ

Citizenship, citizen rights, development and social movement trends aiming to preserve and protect one's rights domestically and internationally; procedures and methods; lessons on social movement for citizen rights protection in various forms.

พช.722 การสื่อสารเพื่อเสริมสร้างพลังชุมชนและเครือข่ายในการพัฒนา

3 (3-0-9)

CD 722 Communication for Empowering Community and Development Network

แนวคิดทฤษฎีที่สามารถประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการเสริมสร้างพลังอำนาจในชุมชน เพื่อเป็นฐานรองรับการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงภาคีเครือข่ายการพัฒนาต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ที่จะมาผืนกกำลัง "ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมเรียนรู้" ร่วมดำเนินการเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนและองค์กรเครือข่ายกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้วยกระบวนการทำประชาพิจารณ์ การเสวนาหันหน้ามาซึ่งพูดคุย ร่วมตัดสินใจ เจรจาต่อรองแสวงหาฉันทามติ ซึ่งเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง

Theoretical concepts that can be adapt as a guideline for empowering communities to become a support for solving issues and for economic, social, cultural, natural resource and environment development. Empowered communities can also act as development network in and outside of the country, collaboratively engaging in 'brainstorming, collective action, accumulated learning' and continue to empower communities to solve issues on their own; roles on people participation in the community and network organization on sustainable development through consensus, group discussions, collective decision-making, negotiation to achieve resolution which are truly a people participation process.

พช.731 การจัดการความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อความยั่งยืน

3 (3-0-9)

CD731 Managing Biodiversity for Sustainability

ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน นโยบายและยุทธศาสตร์ชาติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ การเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ได้แก่ ภาวะภัยพิบัติและภัยคุกคามอื่นๆ การลดลงของพันธุ์พืชและสัตว์ การใช้ประโยชน์ต่างๆของคนในชุมชน เป็นต้น รวมทั้งบทบาทของชุมชน ท้องถิ่นในการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

Knowledge and understanding about biodiversity; goals toward sustainable development; policies and strategies related to biodiversity management; changes that affect biodiversity such as disasters and other threats, decline in flora and fauna, utilizing local sources of community members, etc. , and roles of communities in managing biodiversity in a sustainable manner.

CD743 Community Social Welfare for Development

รูปแบบการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ และสวัสดิการสังคมในองค์กรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศและต่างประเทศ กระบวนการ เทคนิค เครื่องมือ และการเลือกใช้เครื่องมือในการทำงานสังคมสงเคราะห์กับชุมชน และท้องถิ่นอย่างเหมาะสม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น ตลอดจนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลง และการระดมทรัพยากร ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในการเพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชนและการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน

Operation procedures for social work and social welfare in local government, domestic and international, processes, techniques, tools and selection of tools for appropriately operating social works with communities and locals. Such operation is to enable development of quality if life of the local people as well as the ability to adapt to changes and accumulation of resources from public, private and people sectors aim towards sustainable community development and self-management.

พช745 การพัฒนาเมืองและชุมชนเมืองอย่างยั่งยืน**CD745 Sustainable City and Urban Development**

แนวคิด ทฤษฎี และความเป็นมาของการพัฒนาเมืองในภูมิภาคต่างๆทั้งในประเทศไทยและภูมิภาคต่างๆในโลก มิติการพัฒนาเมืองทั้งด้านคุณภาพชีวิตและคุณภาพสังคม (Quality of Life & Social Quality) นโยบายรูปแบบและแนวทางการพัฒนาเมืองในประเทศต่างๆ เช่น เมืองชาญฉลาด (Smart city) เมืองน่าอยู่ เมืองแข็งแรง เมืองยุติธรรม (Just city) เมืองทั่วถึง (Inclusive city) เป็นต้น บทบาทการมีส่วนร่วมของภาคีต่างๆในการวางแผนพัฒนาเมือง และตัวอย่างการวางแผนพัฒนาเมืองและชุมชนที่ดีและยั่งยืน

Concept, theory and background of city development in various regions in Thailand and globally; urban development dynamics both quality of life and social quality, policies, forms and guidelines on urban development in various countries such as Smart City, Happy City, Strong City, Just City, Inclusive City, etc.; participation from various networks on urban development planning and examples of good and sustainable urban and development planning.

พช.746 กระบวนการขับเคลื่อนแผนชุมชน**CD 746 Community Plan Implementation Process**

แนวคิด วิธีการ เทคนิค เครื่องมือและกระบวนการจัดทำแผนชุมชนของชุมชน ตลอดจนการใช้แผนขับเคลื่อนชุมชน เครื่องมือในการส่งเสริมการเรียนรู้ของคนในชุมชน การสร้างพลังชุมชน การใช้พลังชุมชนในการพัฒนาชุมชน การสร้างความเข้มแข็งและพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนของชุมชน รวมทั้งการบูรณาการแผนชุมชนกับภาคีเครือข่ายการพัฒนา

Concepts, methods, techniques, tools and processes on community plan drafting and implementation; tools on promoting community learning, community empowerment, empowering community for development, sustainable empowerment and self-reliance as well as integrating community plan with development network.

พช.747 การจัดการความรู้และการวิจัยชุมชนอย่างมีส่วนร่วม**CD747 Participatory Knowledge Management and Community Research**

แนวคิด วิธีการ เทคนิคและเครื่องมือการจัดการความรู้ชุมชน และการวิจัยชุมชนอย่างมีส่วนร่วม การส่งเสริมกระบวนการจัดการความรู้และการวิจัยชุมชนอย่างมีส่วนร่วมที่นำมาประยุกต์ใช้กับงานพัฒนา

ชุมชนในองค์กร ชุมชน ท้องถิ่น ตลอดจนการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน เครื่องมือเสริมสร้างความรู้และความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อนำไปสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้

Concepts, methods, techniques and tools on cooperative community knowledge management and community research; promoting participatory knowledge management and community research process that can be adapted in community development works for organizations, communities, locals as well as promoting community learning process, knowledge promotion and community strengthening tools that aim toward community of learning.

พช.748 จิตวิทยาสังคมเพื่อการพัฒนา

3 (3-0-9)

CD748 Social Psychology for Development

แนวคิด และทฤษฎีทางจิตวิทยาที่ส่งผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมมนุษย์ภายใต้บริบททางสังคม โดยเน้นการประยุกต์ใช้แนวคิดและทฤษฎีที่สำคัญคือ การรับรู้และการรู้คิดทางสังคม การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ตัวตนและบุคลิกภาพทางสังคม การจูงใจทางสังคม อิทธิพลทางสังคม พลวัตกลุ่ม ภาวะผู้นำ การขัดเกลาทางสังคม รวมทั้งพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

Concepts and theories on psychology that affect human behavioral development under social context with emphasis on adapting essential concepts and theories such as social awareness and know how, change in attitude, identity and personality; social motivation; social influence; group dynamic; leadership; socialization as well as socially-favored behavior.

พช.799 การเสริมสร้างความสามารถในงานพัฒนาชุมชน

3 (1-4-9)

CD799 Community Plan Implementation Process

ฝึกปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนด้วยตนเอง เพื่อแสวงหาความรู้ ทักษะและทัศนคติ เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนในบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลง ปฏิสัมพันธ์กับระบบและสถาบันที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการเสริมสร้างประสบการณ์ การปฏิบัติงานร่วมกับชุมชนและองค์กรต่างๆ ภายใต้การนิเทศงานของผู้เชี่ยวชาญทางพัฒนาชุมชน

Student conduct community development work training on his/her own to seek knowledge, skillset and attitude related to community development in the context of social change; interaction with related systems and institutes; and promoting experience on working with various communities and organizations under the supervision of community development experts.

พช.800 วิทยานิพนธ์

12 (0-0-48)

CD800 Thesis

พัฒนาโครงการวิจัยและดำเนินการวิจัยอันก่อให้เกิดองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม และการพัฒนาท้องถิ่น ในรูปแบบโครงการวิจัย การระบุความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย วัตถุประสงค์ การปริทัศน์วรรณกรรม ระเบียบวิธีวิจัย การวิเคราะห์ผลการวิจัย บทสรุปและข้อเสนอแนะ รวมทั้งเอกสารอ้างอิง การเขียนบทความจากการศึกษาเพื่อเผยแพร่ในวารสารวิชาการหรือเสนอผลการวิจัยในที่ประชุมวิชาการ จริยธรรมในการทำวิจัยและการเผยแพร่งานวิจัย

Developing research projects and conducting researches that result in body of knowledge related to community development, social development and local development; identifying the importance and source of research problems, purposes, literature review, methodology, result analysis, summary and suggestions as well as bibliography; writing research articles for publication in academic journals or propose research findings at academic meetings; research ethics and research publication.

CD700 Independent Study

การค้นคว้าเฉพาะเรื่องในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคมและการพัฒนาท้องถิ่นในรูปแบบโครงการวิจัย การระบุความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย วัตถุประสงค์ การปรัทัศนัวรรณกรรม ระเบียบวิธีวิจัย การวิเคราะห์ผลการวิจัย บทสรุปและข้อเสนอแนะ รวมทั้งเอกสารอ้างอิง การเขียนบทความจากการศึกษาเพื่อเผยแพร่ในวารสารวิชาการหรือเสนอผลการวิจัยในที่ประชุมวิชาการ จริยธรรมในการทำวิจัยและการเผยแพร่งานวิจัย

Research on a particular topic related to community development, social development and local development in research project format; identifying the importance and source of research problems, purposes, literature review, methodology, result analysis, summary and suggestions as well as bibliography; writing research articles for publication in academic journals or propose research findings at academic meetings; research ethics and research publication.

4. องค์ประกอบเกี่ยวกับประสบการณ์ภาคสนาม (การฝึกงาน หรือการฝึกปฏิบัติ)

4.1 มาตรฐานผลการเรียนรู้ของประสบการณ์ภาคสนาม

นักศึกษา มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนภาคสนาม สามารถถอดบทเรียนจากการฝึกภาคปฏิบัติเป็นรายงานการศึกษา และมีผลการฝึกภาคปฏิบัติในสนาม โดยการประเมินทั้งอาจารย์ในเทศงานภาคสนาม และอาจารย์ในเทศงานในคณะในระดับ ระดับ S (ใช้ได้)

4.2 ช่วงเวลา

ภาคฤดูร้อน ปีการศึกษาที่ 1

4.3 การจัดเวลาและตารางสอน

การฝึกภาคปฏิบัติภาคสนาม ตามรายวิชา พช.799 การเสริมสร้างความสามารถในงานพัฒนาชุมชนด้วยตนเองนักศึกษา จะต้องฝึกภาคปฏิบัติในสนาม คือ ชุมชน / องค์กร ระหว่างภาคฤดูร้อน

5. ข้อกำหนดเกี่ยวกับการทำการค้นคว้าอิสระ และการทำวิทยานิพนธ์

5.1 คำอธิบายโดยย่อ

นักศึกษานำเสนอและสอบเค้าโครงวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ และดำเนินการวิจัยหรือค้นคว้าอิสระซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์อันก่อให้เกิดองค์ความรู้ด้านการพัฒนาชุมชน นำเสนอและสอบวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ กรณีทำวิทยานิพนธ์ ผลงานวิทยานิพนธ์จะต้องได้รับการตีพิมพ์หรืออย่างน้อยดำเนินการให้ผลงานหรือส่วนหนึ่งของผลงานได้รับการยอมรับให้ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการหรือสิ่งพิมพ์ทางวิชาการ หรือเสนอต่อที่ประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceeding) กรณีทำสารนิพนธ์ ต้องเขียนบทความวิชาการเพื่อตีพิมพ์ หรือมีบทคัดย่อที่นำเสนอผลงานในการประชุมทางวิชาการ

5.2 มาตรฐานผลการเรียนรู้

- 1) มีความรู้ ความสามารถในการพัฒนาโครงการวิจัยและวิธีการวิจัย
- 2) ผลการศึกษาที่ได้จะเป็นองค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

5.3 ช่วงเวลา

- 1) วิทยานิพนธ์ ภาคการศึกษาที่ 2 ของปีการศึกษาที่ 2
- 2) การค้นคว้าอิสระ ภาคการศึกษาที่ 1 และ 2 ของปีการศึกษาที่ 2

5.4 จำนวนหน่วยกิต

วิทยานิพนธ์ 12 หน่วยกิต
การค้นคว้าอิสระ 3 หน่วยกิต

5.5 ข้อกำหนดทำวิทยานิพนธ์ การค้นคว้าอิสระ และการสอบประมวลความรู้

5.5.1 การทำวิทยานิพนธ์ (แผน ก แบบ ก2)

(1) นักศึกษาจะสามารถลงทะเบียนเพื่อทำวิทยานิพนธ์ได้ เมื่อ 1) สอบประมวลความรู้ผ่านได้ระดับ P (ผ่าน)

(2) ได้คะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 3.00 และ 3) นักศึกษาจะสอบวิทยานิพนธ์ได้เมื่อสอบภาษาอังกฤษได้ระดับ P (ผ่าน) แล้ว

(3) นักศึกษาต้องทำวิทยานิพนธ์เป็นภาษาไทย

(4) หลังจากจดทะเบียนทำวิทยานิพนธ์แล้วนักศึกษาต้องเสนอเค้าโครงวิทยานิพนธ์ต่อ คณะกรรมการบริหารหลักสูตร เพื่อให้คณบดีคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์แต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และกรรมการวิทยานิพนธ์รวมไม่น้อยกว่า 3 ท่าน ซึ่งจะให้คำแนะนำนักศึกษารวมทั้งสอบเค้าโครงวิทยานิพนธ์และสอบวิทยานิพนธ์

(5) นักศึกษาต้องจัดทำบทความวิทยานิพนธ์เพื่อการตีพิมพ์ หรือนำเสนอในที่ประชุมวิชาการ

(6) อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา

5.5.2 การค้นคว้าอิสระ (แผน ข)

(1) นักศึกษาตามหลักสูตร แผน ข จะจดทะเบียนทำการค้นคว้าอิสระได้เมื่อสอบผ่านการศึกษาระดับ 18 หน่วยกิต โดยมีค่าระดับเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 3.00

(2) นักศึกษาต้องทำการค้นคว้าอิสระเป็นภาษาไทย

(3) นักศึกษาแผน ข จะต้องศึกษาวิชาการค้นคว้าอิสระ จำนวน 1 วิชา 3 หน่วยกิต คือ วิชาการค้นคว้าอิสระ โดยจัดทำเป็นสารนิพนธ์

(4) หลังจากจดทะเบียนทำการค้นคว้าอิสระแล้ว นักศึกษาต้องเสนอเค้าโครงการค้นคว้าอิสระต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตรคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ เพื่อให้คณบดีคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ แต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ และกรรมการการค้นคว้าอิสระ รวมไม่น้อยกว่า 2 ท่าน ซึ่งจะให้คำแนะนำนักศึกษา รวมทั้งสอบเค้าโครงการค้นคว้าอิสระ และสอบการค้นคว้าอิสระ

(5) อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ และกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ ให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

5.5.3 การสอบประมวลความรู้

(1) การสอบประมวลความรู้เป็นการสอบข้อเขียนและสอบปากเปล่า

(2) นักศึกษาทั้ง แผน ก และ แผน ข ต้องสอบประมวลความรู้ และมีสิทธิสอบประมวลความรู้ได้เมื่อสอบผ่านการศึกษาระดับ 18 หน่วยกิต โดยมีค่าระดับเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 3.00 และต้องสอบภาษาอังกฤษผ่านตามระเบียบของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

(3) หลักสูตรจะเปิดสอบประมวลความรู้ ซึ่งเป็นการสอบข้อเขียนและสอบปากเปล่าปีการศึกษาละ 3 ครั้ง โดยคณบดีคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ เป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบประมวลความรู้

ครั้งที่ 1 เดือนธันวาคม-มกราคม

ครั้งที่ 2 เดือนมีนาคม-เมษายน

ครั้งที่ 3 เดือนมิถุนายน-กรกฎาคม

(4) นักศึกษาต้องสอบประมวลความรู้ให้ได้ระดับ P (ผ่าน) ภายใน 3 ครั้งมิฉะนั้นจะถูกถอนชื่อจากทะเบียนนักศึกษา

5.6 การเตรียมการ

การเตรียมการให้คำแนะนำและช่วยเหลือด้านวิชาการแก่นักศึกษาเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ มีดังนี้

1) ให้คำแนะนำนักศึกษาเกี่ยวกับเรื่องและประเด็นในการทำวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ ตามความสนใจของนักศึกษา โดยอาจารย์ที่ปรึกษาและ/หรือคณาจารย์ในหลักสูตร

2) แต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ ประกอบด้วยคณาจารย์ภายในหลักสูตร และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องวิทยานิพนธ์การค้นคว้าอิสระของนักศึกษา เพื่อให้คำแนะนำ ตรวจสอบ ประเมินผลเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ

3) ให้คำแนะนำนักศึกษาเกี่ยวกับการจัดทำบทความตีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ตามเงื่อนไขการจบการศึกษา

5.7 กระบวนการประเมินผล

กระบวนการประเมินผลในการทำวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ จะดำเนินการภายใต้การบริหารจัดการ และการทวนสอบมาตรฐานจากคณาจารย์ประจำหลักสูตร ดังนี้

1) การประเมินผลร่างเค้าโครงวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระโดยอาจารย์ที่ปรึกษาหลักซึ่งเป็นอาจารย์ภายในหลักสูตร

2) การประเมินผลเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จากการสอบเค้าโครงวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ โดยคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยคณาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกสถาบันที่มีคุณวุฒิตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร

3) การประเมินผลเค้าโครงการค้นคว้าอิสระ จากการสอบโดยคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยคณาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณวุฒิตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร

4) การประเมินผลวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ โดยการสอบวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ โดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ เพื่อประเมินผลคุณภาพของวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ และให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปรับแก้ไขวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ เป็นครั้งสุดท้าย

5) การประเมินผลโดยบทความจากวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ โดยอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และที่ปรึกษาร่วมก่อนส่งบทความตีพิมพ์ หรืออย่างน้อยดำเนินการให้ผลงาน หรือส่วนหนึ่งของผลงานได้รับการยอมรับให้ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการหรือสิ่งพิมพ์ทางวิชาการ หรือเสนอต่อที่ประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceeding) ตามเงื่อนไขการจบการศึกษา

6) นักศึกษาได้ระดับ S ในการสอบวิทยานิพนธ์ โดยการสอบปากเปล่าขั้นสุดท้ายโดยคณะกรรมการที่คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์แต่งตั้ง และนำเล่มวิทยานิพนธ์ที่พิมพ์และเย็บเล่มเรียบร้อยแล้วส่งมอบให้มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ตามระเบียบ

7) นักศึกษาได้ระดับคะแนนในการสอบการค้นคว้าอิสระโดยการสอบปากเปล่า ขั้นสุดท้ายโดยคณะกรรมการที่คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์แต่งตั้ง และนำเล่มการค้นคว้าอิสระที่พิมพ์และเย็บเล่มเรียบร้อยแล้วส่งมอบให้มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ตามระเบียบ

หลักเกณฑ์ในการประเมินผลนักศึกษา

1. กฎระเบียบหรือหลักเกณฑ์ในการให้ระดับคะแนน (เกรด)

การวัดผลให้เป็นไปตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ว่าด้วยการศึกษาาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2561 ข้อ 33, 46, 48, 55, 60, 69-74, 80-81

2. กระบวนการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา

2.1 การทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาขณะนักศึกษายังไม่สำเร็จการศึกษา ประเมินจากการมีส่วนร่วมและพัฒนาการทางการเรียนการสอนรายวิชา การสอบประมวลความรู้ การสอบเค้าโครงวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ การสอบวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าฉบับสมบูรณ์ ซึ่งการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาในแต่ละขั้นตอน จะดำเนินการโดยอาจารย์ประจำวิชา อาจารย์ที่ปรึกษาคณะกรรมการ การสอบวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ และคณาจารย์ประจำหลักสูตรฯ

2.2 การทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว ประเมินจากความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต ที่มีต่อคุณสมบัติบัณฑิตที่ผู้ใช้บัณฑิตต้องการ โดยคณาจารย์ประจำหลักสูตรจะนำผลมาปรับปรุงกระบวนการจัดการศึกษา และหรือพัฒนาหลักสูตร

3. เกณฑ์การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร

3.1 ได้ศึกษาและสอบผ่านรายวิชาต่าง ๆ ครบตามโครงสร้างหลักสูตร และมีหน่วยกิตสะสมไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิตและได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขอื่น ๆ ตามที่คณะและมหาวิทยาลัยกำหนดไว้ครบทุกประการ

3.2 ได้ค่าระดับเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 3.00

3.3 ได้ระดับ P (ผ่าน) ในการสอบภาษาต่างประเทศตามเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด หรือศึกษาและสอบผ่านวิชา TU 005 ภาษาอังกฤษ 1 และ TU 006 ภาษาอังกฤษ 2

3.4 ได้ระดับ P (ผ่าน) ในการสอบประมวลความรู้

3.5 ได้ระดับ S (ใช้ได้) ในการฝึกภาคปฏิบัติ

3.6 เสนอวิทยานิพนธ์ และสอบผ่านการสอบปากเปล่าขั้นสุดท้ายโดยคณะกรรมการที่คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ แต่งตั้ง และต้องเป็นระบบเปิดให้ผู้สนใจเข้ารับฟังได้

3.7 ต้องได้ระดับ S (ใช้ได้) ในการสอบวิทยานิพนธ์ และนำเสนอวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ตามประกาศมหาวิทยาลัย ว่าด้วยวิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ และการค้นคว้าอิสระ

3.8 ผลงานวิทยานิพนธ์หรือส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ต้องได้รับการตีพิมพ์หรืออย่างน้อยได้รับการยอมรับให้ตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติหรือนานาชาติที่มีคุณภาพตามประกาศคณะกรรมการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์การพิจารณาวารสารทางวิชาการสำหรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ หรือนำเสนอต่อที่ประชุมวิชาการ โดยบทความที่นำเสนอฉบับสมบูรณ์ (Full Paper) ได้รับการตีพิมพ์ในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ (Proceedings) ดังกล่าว

3.9 เสนอสารนิพนธ์หรือรายงานการค้นคว้าอิสระ และสอบผ่านการสอบปากเปล่าขั้นสุดท้ายโดยคณะกรรมการที่ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์แต่งตั้ง และต้องเป็นระบบเปิดให้ผู้สนใจเข้ารับฟังได้

3.10 นำส่งสารนิพนธ์หรือรายงานการค้นคว้าอิสระฉบับสมบูรณ์ ตามประกาศมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ว่าด้วย วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ และการค้นคว้าอิสระ

3.11 สารนิพนธ์หรือรายงานการค้นคว้าอิสระหรือส่วนหนึ่งของสารนิพนธ์หรือรายงานการค้นคว้าอิสระต้องได้รับการเผยแพร่ในลักษณะใดลักษณะหนึ่งที่สืบค้นได้

3.12 การค้นคว้าอิสระ นักศึกษาจะต้องได้ระดับคะแนนไม่ต่ำกว่าหรือเท่ากับ C (สำหรับนักศึกษาแผน ข)

3.13 ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขอื่น ๆ ที่คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์กำหนด